

Müəllif: Qoderzi Çoxelli

- Bağışla, adın nədir?
— Qoça.
— Bəs soyadın?
— Çopikaşvili.
— Neçə yaşıñ var, Qoça?
— On altı.
— Sevdiyin qız varmı? Niye gülürsən?
— Gülürəm də...
— Onun adı nədir?
— Kimin?
— Sevdiyin qızın?
— Nə bilim nədir...
— Sevdiyin qızın adını da bilmirsen ki?
— Yox. Onu cəmi birçə kərə görmüşəm, onda da ki, uzaqdan.
— Neçə düşünürsən: bu sevgi neçə duyğudur?
— Haradan bilim ey?.. Yəqin o – elçatmadır bir arzudur da
2....
— Mən Marta Pirveliyəm.
— Aha! Adınız və soyadınız əcəb gözəl səslənir!
— Doğru sözünüzdür?
— Əlbəttə, onlar yamanca döşümə yatdı.
— Ele isə size böyük təşəkkür düşür.
— Marta, sevgi ilə bağlı sizə bir

nə deyərdiniz?
— O-o, bu – məndən ötrü ən müqəddəs hissdir.
— Onlara tez-tez görüşüsünüz?
— Yox, ancaq alimentlərini esla gecikdirmirəm.
4.
— Lado, neçənci sinifdə oxuyursan?
— Dördüncü sinifə keçmişəm.
— Necə oxuyursan?
— Belə də...
— Sinfinizdən bir qız dedi ki, sən həmişə «iki» alırsan. Düz deyir?
— «iki» alırmışam? Goplayır o!
— Yaxşı, bəs onda neçə alırsan?
— «Beş», «dörd», hərdənbir isə üç.
— Soyadın necədir?
— Çiklauri.
— Xoşuna gelən qız var?
— Xoşuma gelən qızmı? Birçə o çatmadı...
— Ancaq mənə deyiblər ki, var.
— Goplayırlar.
— O, səninlə eyni sinifdə oxuyur?
— Kim?
— Sevdiyin o qız?
— Mən heç kimi sevmirəm!
— Mənə elə demədilər.
— Bəs nə dedilər?
— Dedilər ki, Lado özündən arxadakı partada oturan qızı sevir.

— Siz də lap mənim ərim kimi düşünürsünüz ha!
— Yenə də olsun...
— Sən sevirsən və ya sevmirsən, o sevir və ya sevmir... Bütün bu sözlərin nə əhəmiyyəti var ki görəsən? Bəyəm əsas məsələ – insanların ilk növbədə bir-biriyə ortaq dil tapması deyil ki!
— Nədə ortaq dil tapmaqdır ki?
— Hər şeydə. Ən əsas şərt də hər seyə görə bir-birini sorğu-suala çəkməkdir: məsələn, haradaydın, niye gecikdin və sair. Axı, bunlar xırdaçı məqamlardır. Bəlkə elə deyil?

— O baxır veziyetə.
— Siz də elə düşünürmüştən?
— Necə düşünürmüşəm ki?
— Eynilə mənim keçmiş ərim kimi.
— Onunla barışmaq istəməzdiniz?
— Kimlə? Ərimlə?
— Üzr istəyirəm.
— Ürzxahlığa dəyməz.
— Daha bir sual: sevdiyiniz ilk oğlanla rastlaşsaydınız və o, sizi əvvəlki məhrəmliyə dəvət eləsəydi, neçə davranardınız?
— Kimi nəzərdə tutursunuz? – Sinif yoldaşınız olan o oğləni. Yəqin indi o, əsgərlidən dönbüb artıq.

— Hə-a, siz Qoçanı deyirsiniz. Biz onunla rastlaşmışıq, ərimdən boşandığımı öyrənəncə, o əvvəlki məhrəmliyə dönməyi mənə təklif də eləyib. Deyib — Sevgin uğrunda canından heç keçərdin?
— Kim? Mən? Qadından ötrü? Hansısa sevgidən, sevgilidən ötrü hansı kişi canından keçər?!

8.
— İndiki cavanları deyirsiniz? Onların nə abrı var, nə də vicdani. Deyirlər ki, bir-birimizi sevirik, bitdi- getdi! Bir-birlərinə sarışıl-dolaşılıqları! Şən varlığına isə zərrəcə mehəl qoymurlar, dünya-aləm gözlərinə görünmür, deyirlər ki, aşiqdirlər, vəssalam! Bunlara nə deyəsen indi?

Hətta ərlə arvad da küçədə ele açıq-saçıq yerişir ki, biz belə şeyi özümüzə əsla rəvə görməzdik. Bəyəm biz bir-birimizi sevmirdik ki?! Bəlkə bunlar coxbilmış çıxiqlar, ona görə sevgiləri bizimkindən bu qədər fərqlənir? Cavan vaxtimzdə ərimə hər baxanda mənim də canımı bir gizli hissi bürüyordu. Ancaq bunu əsla bürüzə verməzdim. Hətta mən adam arasında onu adıyla çağırmağa da çəkinərdim, həya eləyərdim. Ta qara torpağın altına gedənə qədər ərimin gözlərinin içine dik baxmadım mən. İndikilər neyələr? Bunlar az qalırlar baxışlarıyla bir-birlərini yeyərlər! Yox, şəxsən mən buna sevgi-zad demərəm. Qoy məni vurub öldürsünlər: bu – sevgi deyil, vəssəlam!

9.
Doqquzuncu və sonuncu sual. Yaxşı, bəs niye sonuncu sual? Bəyəm əvvəlki suallar məsələnin möğzini gün işığına çıxartmadı ki? Axı, sevginin möğzi barədə sorğu-suali sonsuzluğa qədər uzatmaq olar. Yəqin eləde «Sevgi nedir?» sualına verilən bütün cavablar gerçəyə uyğun olacaq, çünkü bu məsələni hərə öz bildiyi kimi anlayır. Sonucda isə bu fenomeni dəyərləndirmek heç kəsə müyəssər olmaya- caq, çünkü öz təbiəti etibariylə sevgi – dəyişkən və dərkolunmazdır. Bəlkə yanılır, əziz oxular? Qoyulan suala siz də öz cavabınızı verməyə cəhd göstərin: Hər şeyə rəğmən, bu sevgi nə olan şeydir? Onun möğzində nə dayanır? Onu dadmadan ömrənə sərməyə razı olardınız mı heç?

Bələ etsəniz, menim başladığım bu həkayə sonsuzluğa qədər uzanıb, gedəcək, çünkü sevginin möğzini dərk eləmək mümkün deyildir.

Əgər kimsə qoyulan bu suala etiraz eləməyə qalxar və size: «Sevginin var olduğunu isbatlayın!» – deyərsə, onda ona verəcəyiniz cavab bəri başdan da bəlli idir: «Sevgi insanın ömrüne gözgörəsi gəldiyindən onun varlığını isbatlamağa hər hansı gərek qalmır».

Tərcümə etdi:
Azad Yaşar

Sevginin möğzi haqqında doqquz sual

hekayə

neçə sual verə bilərəm? Bundan cırnamazsınız ki?
— Niye cirnamalıymışam, axı? Mən bu mövzuda danışmağa bayılıram.
— Əgər elədirdəsə, etiraf eləyin: siz kimi isə sevirsiniz?
— Yox, çünki ərdəyəm!

3.
— Adınız nədir?
— Menim? Kolya, ya da Nikoloz. Əslinə qalanda gerçek adım Nikiforedir.
— Bəs bu adlardan hansı öz könlünləzdir?
— Mənim? Niko.
— Bəs soyadınız necədir?
— Çukurtmışvili. Mən – Nikifore Çukurtmışviliyəm.
— Arvadınız və uşaqlarınız neçə, varmı?

— Birinci arvaddan bir oğlum var, indi əsgərlidər, bu günlərdə ondan ilk məktub gəlməlidir. İkinci arvaddan bir qızım və bir oğlum var. Oğlan səkkizinci, qız isə onuncu sinifdə oxuyur indi. Qızım çox dərrakəlidir, oğlum isə firıldağın biridir, hamını və hər şeydə aldatmağa çalışır. Ancaq bunda qorxulacaq bir şey yoxdur. Oğlan uşağı elə belə də olmalıdır, onda həyatda başını saxlamağı bacaracaq. Guya mən özüm elə olmamışam ki?!

Üçüncü arvadım isə qisır çıxdı, ancaq elimdən nə gələr, buna görə onu evdən qovmayıacaqdım ki... Həm de onun elə qardaşları var, adamı doğrayalar, heç uf da deməzərlər.
— Sizcə, sevgi nədir?

— Deyəsən, sən eşitməmisən ki, sevgini yaradan – qorxu hissidir. Bunun bələ olduğundan şəxsən mən yüz faiz əminəm. Bəyəm onun qısrılığının günahkarı mənəm? Bəs qardaşlarının başkəsən olmasının bəisi kimdir görəsən? Bax, elə buna görə də mən arvadımı sevməyə məcburam və ciziqimdən çıxa bilərəm.

— Bəs övladlarınıza sevgi barədə

Lado özünü saxlaya bilməyib:
— Arxada yox ey, ön partada oturan qızı, – deyir və o ara pörtdüyü üçün başını aşağı salır.

5.
— Mən sevgi barədə nə deyə bilərəm, axı? Yaşım o yaş deyil.
— Bundan ötrü hansı yaşda olmayıdınız ki?

— O yaşda ki, insan sevginin həqiqiliyinə hələ şübhə bəsləmir.

— Yəni demek istəyirsiniz ki...

— Hə, hə, əvvellər mən də buna şübhə bəsləmirdim, ancaq sonralar bunun bir uşaq nağılı olduğunu anladım.

— Bəs sevginin puçluğununu neçə anladınız?

— Çox asan. Məktəbi bitirəndə onunla ayrıldıq. Mən instituta girdim, onu isə əsgər apardılar.

— Bəs sonra nə oldu?

— Sonra mən tələbə yoldaşlarım dan birinə əre getdim.

— Bəs o əsgər oğlunu niye atdınız?

ki, sənsiz bu həyatın dadı-duzu yoxdur, filan.

— Bəs siz nə dediniz?

— Dedim ki, bu barədə düşünərəm. Bu görüş yanvarın 29-da baş tutmuşdu və biz bir ay sonra, yəni fevralın 29-da görüşmək barədə vədələşmişdik. Cavabımı da onda deyəcədim. Bilərkən öz adresimi ona vermedim və ortaq tanışlarımızın da hamisən əvvəlcədən tapşırımdı ki, yeni ünvanımı ona deməsinlər.

— Niye ki?

— Çünkü onu gerçəkdən sevib sevmədiyimi özüm üçün dəqiqələşdirmək isteyirdim. Cavab müsbət olsayıdı, biz düz bir ay sonra, vədələşmişim gün və heç şübhəsiz həminkin yerde görüşəcəkdir. Daha erkən olmamaq şətiylə, anladınız? Bu yolla mən özümü sinayacaqdım.

— Bəs nəticə neçə oldu?

— Məlum oldu ki, fevral ayında cəmi 28 gün var imiş.

— Və siz görüşmədiniz, eləmi?

— Görüş yerinə mən həm fevralın